

א) יצמות סה: גיטין מג: שבת קי"א, ט) נבכת"י טספ: ואמר להס אלהים. וז"ה בפסוק ויצממות, א) [נעיל כד, וס"ג], ד) [נעיל ל:], ט) [ב"ק מד:], ו) [מכות יא,], ו) עירובין יז, ח) [נעיל כד, וס"ג], ט) נבכת"י לתא עד כארז. ולכאורה הוא יתור לשון], י) פסחים מג. סוכה כח. יצמות פד: ב"ק טז. תמורה ז: גדה מת: ט) [ב"ק טז, ע"ש], ז) נבד"ק טספ: ורבי יוסף הגלילי. וכתתי: כר' יוסף הגלילי, ח) ב"ק שס, א) [נמדרב ית, ט] [נמדר"ל עונש, וכתיב בפסחים], ט) [נבתי"ר: לא פריך אפילו לרבנן], ט) [לד ע"ב ד"ה שם ט] א"ל"ל דבין דליחא], ק) [ג"ל בדפוס. ובדפוס"ר: בדפיר], ר) [גל זה עד סופו איחא בדיחא בשבועות כ: וכן בדרכות כ: ס"ל לרבא ק' אלב אבי ס"ל בדרכות שס דנשים חייבות מדרבנן והנה מוס' דהכא אליבא דאבי קיימא וז"ע ואולי אבי חור בו מרע שמעיה מרבא בדרכות שהשיג עליו ששמי משבות בדבר], ט) [נבתי"ר: דא"ר] לאשמעין דש להס כפרה וכו'],

הנהגות הב"ה

א) תוב' ד"ה מכלל וכו' מתלמוד תורה או מפדיון הבן דהיינו מ"ע: (ג) ד"ה משום דהו' וכו' ומאי מתקן לר' יהודה:

מוסף תוספות

א. ואומר השר מקובי דא"צ למויגמר מראיה כפרש"י אלא. מוס' שנים מוצא נמשע"ל ועי' מהרש"ל ועלמ"י שמשפסס מוס' לשעות רש"י. וכן כל דוכתא דאמרין ב' כתובים אין מלמדוין הא איפכא מלמדוין בלא שום קרא אחרנא. שס.

ופדיון הבן. דילפינן לעיל בפירקין (דף כט.) נשים פטורות מלפדות בניהם דכתיב^ט מיפדה תפדה: ולר' יוחנן **בן ברוקא דאמר**. חיונא בפריה ורביה כתיב בנשים היכי יליף מו שאר מנזות עשה שלא הזמן גרמא לחיוב ממורא הא הוו מורא ופריה ורביה שני כתובים הבאין כאחד: **זריכי**. כלומר לאו באין כאחד נינהו ולמימרא דאין מלמדוין אלא גמיר אידך מינייה: **דרכו נכש**. את הארץ במלחמה ואין דרכה כו' וכיון דלא קרינן בה וכבשוה לא קרינן בה פרו ורבו: **סיפק בידו לעשות**. לכבד את אביו שאין אימת אחרים עליו: **לא ספחייב כלל**. אפילו פנויה: **כניחא כו'**. לעיל קאי דלוחינא מילף מת"ת ושניין משום דהוי ת"ת ופדיון הבן כו': **מא"ל**. מילף מת"ת ופדיון הבן שאר מנזות עשה שלא הזמן גרמא לפטור: **פפוגלי ידעי כו'**. תלמידים שבפפוגא ומנו רב אחא בר יעקב שהיה דר בפפוגא כדאמר בהשותפין (ב"ב דף טז.) גבי שטן ופנייה לש"ש נמכוונו דרשה רב אחא בר יעקב בפפוגא אחא שטן ונשקיה אכרעיה: **למען סהיה סורס ה'**. הרי כל התורה הוקשה לתפילין ולא שבקינן הקישא וגמרינן מבנין אב ממנה והקהל לזמן גרמא ולא מתלמוד תורה ופדיון הבן לשלא הזמן גרמא: **ומדמלוט עשה שהזמן גרמא נשים פטורות שלא הזמן גרמא נשים חייבות**. מדא"לטריך למיכתב היקישא למיפטרניהו מוזמן גרמא מכלל דבשאר מנזות חייבות: **כניחא כו'**. פלוגתא הא במסכת שבת (דף סא.) ובפרק בתרא דעירובין (דף ס"ה:) **מא"ל** א"כ איפכא איכא למילף דשלא הזמן גרמא נשים פטורות: ומשני **מאן שמעת ליה האי סברא ר"מ**. בעירובין ולדידיה לא א"לטריך היקישא אלא כדגמרינן ברישא מבנין אב וגמר מראיה דהוי מנזות עשה שהזמן גרמא ונשים פטורות דוקשא לן לעיל וילף ממנה והקהל לחיובא ר"מ סבר שני כתובין הבאים כאחד אין מלמדוין: ופרכינן ולרבי יהודה **דאמר מלמדוין**. בטההדרין צפ' ד' מיתות (דף ק:.) ואמר נמי בעירובין (דף יז:) דתפילין מנזות עשה שלא הזמן גרמא מא"ל מהיכא חיתי פטורא למנזות עשה שהזמן גרמא: **משום דהוי שמחה כו'**. ולא כסריא לן כאבי דאמר לעיל אשה בעלה משמחה: **לכל עונשין**. ולאזין ט) עונשין מלקות הן: **דבי ר' אליעזר סגא כו'**. לאו לפרוש מתני' מייתי לה אלא אידי דאיתניא עונשין מייתי נמי אגב מהיכא איתרבו לדיני ממונ וימיתה למות על ידן ההורגן: **לכל מיתוס**. שיתחייב ההורגן עליהם מיתה וכן השור כופר: **הך קמייסא**. דמישתעי בקרבן שבעת הפקדון דגול הגר צפ'

נשא: דחיוסה היא. דאי ליתא בכלל דינין אין לה חיים הכל גוזלין אותה והיא גוזלת את אחרים והכל דזילין הימנה: **אבל כופר**. והמית איש או אשה דמשתעי גבי כופר דשור המועד שהרג את האדם: **דאיכא** א"כ ליכא אלא צ' כתובים ומאי מתרץ ט) ר' יהודה דאמר מלמדוין ממ"ע שהזמן גרמא אימא דנילף לחיוב ממנה והקהל וי"ל דמוקי קידוש הים כהדי מלא והקהל והוו ג' כתובים ואין מלמדוין ונשים י) חייבות בקידוש היום מן התורה דכתיב (שמות כ) זכור את יום השבת וזכרוה על היין וכל שיטנו בשמירה ישנו בזכירה והני גשי הואיל ואיתנהו בשמירה איתנהו נמי בזכירה: **משום בפרה** הם רחמנא ע"ייה. וא"ת כ"ש דאס לא נכתבה חס עליה טפי דאין עליה לא עונש ולא חטא וי"ל דמכל מקום א"לטריך ט) כפרה היכא דכתיב בה עונש לנשים בדיחא כגון גבי עריות:

האשה נקנית פרק ראשון קידושין

פסוקים מפרק ראשון קידושין

וּלְרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָא ניהוו מורא ופריה ורביה שני בתובין. וא"ת אמאי לא ט) קאמר לרבנן ליהוו מורא ומנוחה צ' כתובים ולמאי דפרישית לעיל? דתרווייהו זריכי אחי שפיר: **מבב"ל רב"ע ש"א** הזמן גרמא נשים חייבות. פי' בקונטרס מדא"לטריך קרא להיקישא למיפטר נשים מוזמן גרמא מכלל דמ"ע

ולרבי יוחנן בן ברוקא ט) דאמר על שניהם הוא אומר י'ויברך אותם אלהים ט) פרו ורבו מאי איכא למימר משום דהוה ת"ת ופדיון הבן שני כתובים הבאים כאחד ט) וכל שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדוין ולרבי יוחנן בן ברוקא נמי ניהוו פריה ורביה ומורא שני כתובים הבאים כאחד ואין מלמדוין צריכי דאי כתב רחמנא מורא ולא כתב פריה ורביה הוה אמינא וכבשוה אמר רחמנא איש דדרכו לכבש אין אשה דאין דרכה לכבש לא ואי כתב פריה ורביה ולא כתב מורא ה"א ט) איש דסיפק בידו לעשות אין אשה דאין סיפק בידה לעשות לא לעשות לא וכיון דאין סיפק בידה לעשות לא תתחייב כלל צריכא הניחא למ"ד שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדוין אלא למ"ד מלמדוין מאי איכא למימר אמר רבא ט) פפוגאי ידעי לה למעמא דהא מילתא ומנו רב אחא בר יעקב אמר קרא ²והיה לך לאות על ירך ולזכרון בין עיניך למען תהיה תורת ה' בפיך ¹הוקשה כל התורה כולה לתפילין מה תפילין מ"ע שהיומן גרמא ונשים פטורות אף כל מ"ע שהזמן גרמא נשים פטורות ומדמעות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות מכלל דמ"ע שלא הזמן גרמא נשים חייבות הניחא למ"ד תפילין מ"ע שהזמן גרמא אלא למ"ד תפילין מ"ע שלא הזמן גרמא מאי איכא למימר מאן שמעת ליה דאמר תפילין מ"ע שלא הזמן גרמא ר' מאיר וסבר לה שני כתובים הבאים כאחד ט) וכל ט) שני כתובים הבאים מלמדוין ולר' יהודה דאמר שני כתובים הבאים כאחד מלמדוין ותפילין מ"ע שלא הזמן גרמא מא"ל משום דהואי מצה שמחה והקהל שלשה כתובים הבאים כאחד ושלשה כתובים הבאים כאחד אין מלמדוין: **א**וכל מצות לא תעשה וכו': מנהגי מילי י) אמר רב יהודה אמר רב וכן תנא דבי ר' ישמעאל אמר קרא ³איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם ²השוה הכתוב אשה לאיש לכל עונשים שבתורה י) דבי רבי אליעזר תנא אמר קרא ⁴אשר תשים לפניהם השוה הכתוב אשה לאיש לכל דינים שבתורה דבי חזקיה ט) תנא אמר קרא ⁵והמית איש או אשה השוה הכתוב אשה לאיש לכל מיתות שבתורה ט) וצריכא דאי אשמעינן הך קמייטא משום כפרה חס רחמנא עלה אבל דינין אימא איש דבר משא ומתן אין אשה לא ואי אשמועינן הא משום דחיותה היא אבל כופר אימא איש

הוו שלשה כתובים הבאים כאחד ט) דכפרשית אלא דמ"ע שלא הזמן גרמא מנ"ל דחייבות אימא דפטורות מתלמוד תורה ופדיון הבן וי"ל דלית ליה דר' יוחנן בן ברוקא והוו להו ג' כתובים הבאים כאחד ת"ת ופדיון הבן ופריה ורביה וא"ת ולאביי דאמר לעיל דף לז:) אשה בעלה משמחה

היו שלשה כתובים הבאים כאחד ט) דכפרשית אלא דנילף לחיוב ממנה והקהל וי"ל דמוקי קידוש הים כהדי מלא והקהל והיו ג' כתובים ואין מלמדוין ונשים י) חייבות בקידוש היום מן התורה דכתיב (שמות כ) זכור את יום השבת וזכרוה על היין וכל שיטנו בשמירה ישנו בזכירה והני גשי הואיל ואיתנהו בשמירה איתנהו נמי בזכירה: **משום בפרה** הם רחמנא ע"ייה. וא"ת כ"ש דאס לא נכתבה חס עליה טפי דאין עליה לא עונש ולא חטא וי"ל דמכל מקום א"לטריך ט) כפרה היכא דכתיב בה עונש לנשים בדיחא כגון גבי עריות:

פסוקים מפרק ראשון קידושין

לה.

וּלְרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָא ניהוו מורא ופריה ורביה שני בתובין. וא"ת אמאי לא ט) קאמר לרבנן ליהוו מורא ומנוחה צ' כתובים ולמאי דפרישית לעיל? דתרווייהו זריכי אחי שפיר: **מבב"ל רב"ע ש"א** הזמן גרמא נשים חייבות. פי' בקונטרס מדא"לטריך קרא להיקישא למיפטר נשים מוזמן גרמא מכלל דמ"ע שלא הזמן גרמא נשים חייבות פירוש דאי ה"א פטורות אמאי א"לטריך הקישא דתפילין למיפטר נשים מוזמן גרמא בלאו הכי נמי הוה יעשינן השמא כשלא הזמן גרמא נשים פטורות כ"ש דזמן גרמא ולא נהירא דהיכי מצי שתיק מהקישא דתפילין אדרבה אי שתיק מיניה הוה ילפינן ממנה והקהל דמ"ע שהזמן גרמא דנשים חייבות לכן פירש ר"י מכלל דמ"ע שלא הזמן גרמא נשים חייבות דאי פטורות הוה ליה למיכתב הקישא דמורת ה' צפיק על ת"ת או על פדיון הבן להקישא אליו ולומר כי היכי דנשים פטורות מתלמוד ט) או מפדיון דהיינו מ"ע שלא הזמן גרמא ה"ג פטורות מכל מ"ע שלא הזמן גרמא כמו דמקיש לפטור דהזמן גרמא לתפילין אלא ש"מ מדכתב האי היקישא לתפילין דהוי הזמן גרמא מכלל דשאר מנזות עשה שלא הזמן גרמא חייבות:

א"ל"א ^אמ"ד תפילין הוי מ"ע ש"א הזמן גרמא מאי איכא צמימר. פי' הקונטרס דלדידה איפכא הוה לן למימר דשלא הזמן גרמא נשים פטורות מתפילין ושהזמן גרמא נשים חייבות ממנה והקהל דסבר שני כתובים הבאים כאחד מלמדים ומשני מאן שמעת ליה דתפילין לא הוו זמן גרמא רבי מאיר וסבר לה אין מלמדים ופירש בקונטרס דלדידיה לא א"לטריך הקישא אלא כדגמרינן לעיל מבנין אב וגמרינן מראיה דהוי מ"ע שהזמן גרמא ונשים פטורות דקשא לן מילף ממנה והקהל לחיובא ר"מ סבר שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדים עכ"ל ו) והיינו טעמא דמ"ע שהזמן גרמא נשים פטורות דדוקא במנה והקהל כתב רחמנא לומר דחייבות אבל כל מ"ע שהזמן גרמא בעלמא נשים פטורות דכיון דאין מלמדוין הוו כמו מיעוטא דוקא הני חייבות אבל אחרניי לאב וא"ת תינת זמן גרמא אבל שלא הזמן גרמא מנא ליה דחייבות וי"ל כיון דת"ת ופדיון הבן הוו שני כתובים הבאים כאחד ואין מלמדוין הוו כמו מיעוטא דוקא הני פטורות אבל שלא הזמן גרמא בעלמא נשים חייבות:

משום דהוי שמחה מצה והקהל ^אשלשה כתובים הבאים כאחד. וא"ת תרצת ההיא דמ"ע שהזמן גרמא דפטורות דליכא למילף ממנה והקהל ט) דאיכא שמחה בהדיהו וי"ל דמוקי קידוש הים כהדי מלא והקהל והיו ג' כתובים ואין מלמדוין ונשים י) חייבות בקידוש היום מן התורה דכתיב (שמות כ) זכור את יום השבת וזכרוה על היין וכל שיטנו בשמירה ישנו בזכירה והני גשי הואיל ואיתנהו בשמירה איתנהו נמי בזכירה: **משום בפרה** הם רחמנא ע"ייה. וא"ת כ"ש דאס לא נכתבה חס עליה טפי דאין עליה לא עונש ולא חטא וי"ל דמכל מקום א"לטריך ט) כפרה היכא דכתיב בה עונש לנשים בדיחא כגון גבי עריות:

פסוקים מפרק ראשון קידושין

עין משפט ונר מצוה

שפא א מיי' פ"ב מהל' ע"ז הל' ג סמג לאזין נא:

שפח ב מיי' פ"י מהל' אסורי ביאה הל' ה סמג לאזין קסה:

תורה אור השלם

- וַיִּבְרָךְ אֹתָם אֱלֹהִים וַיֹּרְבוּ וּמִלֵּאָו אֶת הָאָרֶץ וּבִקְשָׁה יִרְדּוּ בְּדִגְתַּי הָיָם וּבַעֲוֹף הַשָּׁמַיִם וּבְכָל חַיָּה הָרְמִשָּׁת עַל הָאָרֶץ: בראשית א כח
- וַיְהִי לָךְ לְאוֹת עַל יָדְךָ וּלְזִכְרוֹן בֵּין עֵינֶיךָ לְמַעַן תִּהְיֶה תּוֹרַת יְיָ בְּפִיךָ בֵּין יָדְךָ וּבֵין הָאָדָם הַדּוֹצֵאָךְ יְיָ מִמֶּנּוּ: שמות יג ט
- דְּבַר אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יַעֲשֶׂה מִכָּל חֲטָאת הָאָדָם לְמַעַל מִלַּע בֵּין יָדְשָׁמָה וּבִפְּסָה הָאוֹת: שמות יג ט
- וְאֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר יָצִיא ה' מִן הַיָּם לְפָנֵיהֶם: שמות כא א
- וְאֵם שׂוֹר נִצָּח הוּא מְתוּמָל שְׁלֹשׁ וְחֻשְׁבֵּי בְּעֻלְיוֹ וְלֹא יִשְׁמְרֻהוּ וְהַמִּית אִישׁ אוֹ אִשָּׁה יִשְׁקַל וְגַם בְּעֻלְיוֹ יִקְמוּ: שמות כא כט

במדבר ה ו

וְאֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר יָצִיא ה' מִן הַיָּם לְפָנֵיהֶם:

שמות כא א

וְאֵם שׂוֹר נִצָּח הוּא מְתוּמָל שְׁלֹשׁ וְחֻשְׁבֵּי בְּעֻלְיוֹ וְלֹא יִשְׁמְרֻהוּ וְהַמִּית אִישׁ אוֹ אִשָּׁה יִשְׁקַל וְגַם בְּעֻלְיוֹ יִקְמוּ:

מוסף רש"י

על שניהם הוא אומר כו'. דלשה נמי משקיה בפריה ורביה (גיטין מג.) דסיפק בידו לעשות. יכול, שאין מוזה בידו (לעיר ז'). פפוגאי. בני פפוגא שס מקום (ב"ק ד). הניחא למ"ד תפילין מצות עשה שהזמן גרמא. וקסבר ליה לאו זמן תפילין אי"י שבת וי"ע לאו זמן תפילין הילכך כיון דאיכא שעתא דלא מייחיי צה זמן גרמא הו"ל דמייחיי עונשין שבתורה. לאו זכרת, אבל עשה לא הוי עונש, הלכך מנזות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות, אבל לא מעשה פין שהזמן גרמא פין שלא הזמן גרמא נשים חייבות (יבמות טז.) מכאן שהשנים חייבות על כל לא מעשה שבתורה שהרי עונשין מלקות (פסחים מג.). אשר תשים לפניניהם. טולן בכלל (ב"ק סו.). הך קמייטא. איש או אשה כי יעשו דמשעתי בקרבן (שם) משום כפרה חס רחמנא. דמיהוי כאש לענין כפרה (שם). משום דחיותה היא. דאי לא הואי בכלל דינין הוי פרשי מגרי מיה (שם).